

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1915 kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående regleringen av utgifterna för kapitalökning i vad angår jordbruksärendena.

(1:a avd.)

Med anledning av de till jordbruksutskottet hänvisade framställningar, som röra utgifter för kapitalökning, får utskottet avgiva följande yttrande och förslag.

Statens affärsverksamhet.**Statens domäners fond.**

1:o) I den till innevarande riksdag avlätna statsverkspropositionen, avdelning: utgifter för kapitalökning, i vad angår jordbruksdepartementet, punkten 1, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för inköp av ett i statsrådsprotokollet angivet område av lägenheten Källbacka i Älvsby kyrkby för anordnande därstädes av två jägmästarbostäder ävensom för inrednings- och reparationsarbeten å bostadshuset å lägenheten anvisa ett belopp av 27,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis av tillgängliga medel under innevarande år härav utanordna 22,000 kronor.

Kostnad för anordnande av jägmästarbostäder i Älvsbyns kyrkby i Norrbottens län.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till det statsverkspropositionen bilagda statsrådsprotokollet i ämnet.

Förevarande framställning avser inköp för beredande av bostäder åt två jägmästare av ett område om 70.26 ar av lägenheten Källbacka nr 1 i Älvsby socken. Köpeskillingen utgör 22,000 kronor. Å området äro uppförda en manbyggnad i två våningar samt två rymliga uthus. Då nedra våningen använts till handelslokal, erfordras vissa omändringar i inredningen, varjämte en del reparationer i övrigt ansetts erforderliga.

Utskottet.

Enligt upprättat kostnadsförslag hava reparationerna beräknats draga en kostnad av 4,942 kronor. För oförutsedda utgifter har domänstyrelsen ansett böra upptagas ett belopp av 1,058 kronor, vilket departementschefen emellertid funnit kunna minskas med 500 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot det ifrågasatta inköpet eller mot det därför och för bostädernas iståndsättande beräknade belopp, hemställer därför,

att riksdagen må för inköp av ifrågavarande område av lägenheten Källbacka i Älvsby kyrkby för anordnande därstädes av två jägmästarbostäder ävensom för inrednings- och reparationsarbeten å bostadshuset å lägenheten anvisa ett belopp av 27,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis av tillgängliga medel under innevarande år härav utanordna 22,000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

*Odlingslåne-
fonden.*

2:o) Kungl. Maj:t har vidare under punkten 2 av förenämnda avdelning av statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att dels medgiva, att under år 1916 ett belopp av 1,000,000 kronor må av Kungl. Maj:t disponeras såsom lån från odlingslånefonden; dels ock till kapitalökning för odlingslånefonden för år 1916 anvisa ett anslag av 450,000 kronor.

I avseende å utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet.

Det allt sedan odlingslånefondens bildande år 1883 lämnade medgivande, att ett belopp av 1,000,000 kronor årligen finge såsom lån disponeras från fonden, synes utskottet böra lämnas även för nästkommande år. Vid sådant förhållande och då utskottet icke haft något att erinra mot den av Kungl. Maj:t äskade kapitalökningen, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att under år 1916 ett belopp av 1,000,000 kronor må av Kungl. Maj:t disponeras såsom lån från odlingslånefonden;

b) till kapitalökning för odlingslånefonden för år 1916 anvisa ett anslag av 450,000 kronor.

Beträffande sättet för anskaffande av medlen i fråga torde statsutskottet framdeles komma att avgiva förslag.

3:o) I punkt 3 av förevarande avdelning av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen att medgiva, att för år 1916 ett belopp av 6,000,000 kronor må av Kungl. Maj:t enligt gällande bestämmelser disponeras såsom lån från egnahemslånefonden.

*Egnahems-
lånefonden.*

I avseende å utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till det vid statsverkspropositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet.

Beträffande den vid 1904 års riksdag bildade egnahemslånefonden har från och med år 1908 sådan anordning träffats, att fonden — till vilken från början ett bestämt belopp för viss tidsperiod beviljades — i stället avvägs i syfte att kunna tillgodose ett visst årligt lånebehov, som år 1912 utgjorde fem miljoner kronor, men från och med år 1913 varit bestämt till sju och en halv miljoner kronor. Utlåningsbeloppet för nästkommande år har nu föreslagits till sex miljoner kronor, varemot någon kapitalökning till fonden icke ifrågasatts. Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot ifrågavarande framställning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för år 1916 ett belopp av 6,000,000 kronor må av Kungl. Maj:t enligt gällande bestämmelser disponeras såsom lån från egnahemslånefonden.

4:o) I punkt 4 av förberörda avdelning av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att medgiva, att från och med år 1916 tillsvi vidare ett belopp av 750,000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras såsom lån från fonden för fiskerinäringens befrämjande.

*Fonden för
fiskerindrin-
gens befräm-
jande.*

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Uti en den 29 januari 1915 till riksdagen avlåten proposition nr 15 har Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen att godkänna sådan ändring av bestämmelserna rörande fonden för fiskerinäringens befrämjande, att de ändamål, för vilka låneunderstöd av lån från fonden må utlämnas, angivas sålunda: för anskaffande av fiskarbåtar, fiskredskap eller för fisktransport avsedda fordon, smärre båtar eller andra smärre inrättningar eller för anläggande av smärre inrättningar för tillgodogörande eller förädling av fiskets produkter.

Departements-
chefen.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet i detta ärende anfört följande:

»Fonden för fiskerinäringens befrämjande inrättades vid 1891 års riksdag med anledning av en utav Kungl. Maj:t gjord framställning i ämnet. Från denna fond skulle enligt riksdagens beslut, i mån av tillgång och på vissa av riksdagen angivna villkor, lån tilldelas landsting eller hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att utlämna låneunderstöd för anskaffande av fiskebåtar och fiskredskap eller för anläggande av smärre inrättningar för tillgodogörande och förädling av fiskets produkter. Rörande fondens användning och villkoren för erhållande av lån ur densamma hava bestämmelser meddelats senast genom kungörelse den 7 augusti 1907, vari fondens ändamål fortfarande anges i överensstämmelse med riksdagens år 1891 fattade beslut.

I en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 24 juli 1914 överlämnad skrift har Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott anfört, att ett stort antal fiskare inom Hållnäs socken av nämnda län hos hushållningssällskapet anhållit om ett lån av 8,000 kronor för inköp av en motorbåt, vilken vore avsedd att uppehålla trafiken efter länets havskust till Gävle. Enligt förvaltningsutskottets mening vore anskaffandet av båten ifråga av avsevärd betydelse för såväl fiskarbefolkningen som fisket vid havskusten genom den lättare avsättning för fiskets produkter, som skulle erhållas genom densamma. Förvaltningsutskottet hade därför, under förutsättning att lån till motsvarande belopp kunde beredas sällskapet från fonden för fiskerinäringens befrämjande, beviljat nämnda fiskare det sökta lånet att återbetalas inom åtta år och på villkor i övrigt, som vore stadgade i förenämnda kungörelse den 7 augusti 1907. Förvaltningsutskottet anhölle nu, att lantbruksstyrelsen ville från nämnda fond bevilja hushållningssällskapet ett lån å 8,000 kronor, avsett att utlämnas till ovannämnda fiskare.

Lantbruksstyrelsen anför i sin omförmälda skrivelse huvudsakligen följande.

Oaktat styrelsen i likhet med förvaltningsutskottet ansåge, att uppnående av det ifrågavarande syftet, uppehållandet av trafiken utefter länets havskust till Gävle, skulle vara av avsevärd betydelse för såväl fiskarbefolkningen som fisket vid denna kust genom den lättare avsättning för fiskets produkter, som därigenom skulle erhållas, hade styrelsen i anseende till ordalydelsen av kungörelsen den 7 augusti 1907 icke ansett sig kunna bevilja denna låneansökan.

Nu ifrågavarande låneansökan likasom en år 1913 av Norrbottens läns hushållningssällskap gjord framställning, vilken lantbruksstyrelsen

varit nödsakad att avslå, avsåge fisktransport. Då emellertid till detta för befordrandet av fiskerinäringens avkastning och utveckling synnerligen viktiga ändamål icke kunde erhållas lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande, ansåge styrelsen bestämmelserna för dylika låns erhållande böra ändras. Härvid ville styrelsen framhålla, att anordningar för fisktransport icke endast kunde utgöras av båtar utan även av vagnar m. m. för transport av levande eller kyld slaktad fisk. För utvecklingen av vårt lands fiskodling och fiske kunde dylika anordningar bliva av stor betydelse.

Under åberopande av vad styrelsen sålunda anfört har styrelsen hemställt, att första punkten i berörda kungörelse måtte erhålla följande ändrade lydelse, nämligen:

»Hushållningssällskap eller landsting, som önskar från ifrågavarande fond erhålla lån för att därav utlämna låneunderstöd för anskaffande av fiskebåtar, båtar eller andra inrättningar för fisktransport, fiskredskap eller för anläggande av smärre inrättningar för tillgodogörande och förädling av fiskets produkter, må» etc.

Till följd av remisser hava utlåtanden i ärendet avgivits den 31 oktober 1914 av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Göteborgs och Bohus län, som bifogat yttrande från länets landsting, och den 12 november 1914 av statskontoret. I alla dessa utlåtanden har den av lantbruksstyrelsen föreslagna ändringen i berörda kungörelse tillstyrkts, varvid statskontoret uttalat, att förslaget borde underställas riksdagens prövning.

De av lantbruksstyrelsen nu förebragta skäl att utvidga syftet för låneunderstöd från ifrågavarande fond till att omfatta jämväl båtar för transport av fisk synas mig behjärtansvärda, särskilt med hänsyn till den ständigt ökade betydelsen av motorfarkoster för transportändamål. Dock torde den inskränkning böra göras, att dessa båtar skola vara smärre dylika. Eljest skulle måhända kunna antagas, att även större ångfartyg kunde anskaffas med bidrag ur denna fond, vilket påtagligen skulle ställa alltför stora krav på densamma. Att med dylika smärre båtar likställa vagnar och andra fordon torde även ur praktisk synpunkt kunna försvaras. Huruvida även andra inrättningar för fisktransport böra jämnställas därmed, synes däremot mera tveksamt, men ifall även i detta fall föreskrives, att dessa inrättningar skola vara smärre, och alltså därunder icke inbegripas större anläggningar, torde det icke innebära någon risk att inrymma även dem bland de ändamål, för vilka fonden får användas. Jag vill erinra att fonden redan nu får användas för anläggande av 'smärre' inrättningar för tillgodogörande och förädling av fiskets produkter.»

Utskottet.

Till fonden för fiskerinäringens befrämjande hava från och med år 1907 erforderliga medel anvisats av lånemedel och avpassats så, att ett årligt lånebehov av 750,000 kronor skulle kunna tillgodoses. Kungl. Maj:ts förstnämnda framställning avser nu medgivande att samma belopp må från och med år 1916 tillsvidare för ändamålet användas. Då fiskerinäringen alltjämt torde vara i behov av det stöd, densamma har uti ifrågavarande fond, anser sig utskottet utan tvekan kunna tillstyrka nämnda framställning. Den föreslagna utvidgningen av lånerörelsen från ifrågavarande fond, varigenom låneunderstöd för framtiden skola kunna beviljas jämväl för anskaffande av för fisktransport avsedda fordon, smärre båtar eller andra smärre inrättningar finner utskottet välbetänkt och då den torde vara ägnad att i icke ringa grad bidraga till fiskerinäringens utveckling och öka avkastningen från densamma, har utskottet icke heller något att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning i detta hänseende. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att från och med år 1916 tillsvidare ett belopp av 750,000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras såsom lån från fonden för fiskerinäringens befrämjande; samt

b) godkänna sådan ändring av bestämmelserna rörande fonden för fiskerinäringens befrämjande, att de ändamål, för vilka låneunderstöd av lån från fonden må utlämnas, angivas sålunda: för anskaffande av fiskarbåtar, fiskredskap eller för fisktransport avsedda fordon, smärre båtar eller andra smärre inrättningar eller för anläggande av smärre inrättningar för tillgodogörande eller förädling av fiskets produkter.

Täckdiknings-
lånefonden.

5:o) Under punkt 5 av nu ifrågavarande avdelning av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning till täckdikningslånefonden för år 1916 anvisa ett anslag av 50,000 kronor.

I anledning av Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning beslöt riksdagen år 1913, att en särskild fond benämnd täckdikningslånefonden skulle inrättas, från vilken fond statslån finge i mån av tillgång och intill ett belopp av högst 200,000 kronor årligen tilldelas hushållnings-sällskap, som förklarar sig villigt att utlämna täckdikningslån till mindre jordbrukare. Såsom kapitalökning till denna fond har riksdagen anvisat för vartdera av åren 1914 och 1915 ett anslag av 200,000 kronor. För

nästkommande år begäres nu en kapitalökning av 50,000 kronor till fonden, som vid 1914 års utgång hade en behållning av omkring 157,000 kronor. Då den sålunda begärda kapitalökningen torde vara erforderlig, får utskottet hemställa,

att riksdagen må såsom kapitalökning till täckdiktningsslånefonden för år 1916 anvisa ett anslag av 50,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande torde statsutskottet framdeles komma att avgiva förslag.

6:o) Under punkt 6 av ovannämnda avdelning av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning till lånefonden för inköp av ädla avelsston för år 1916 anvisa ett anslag av 80,000 kronor.

*Lånefonden
för inköp av
ädda avelsston.*

Riksdagen beslöt år 1913 i anledning av Kungl. Maj:ts framställning i ämnet, att en särskild fond skulle inrättas, benämnd lånefonden för inköp av ädla avelsston, från vilken fond statslån finge i mån av tillgång och intill ett belopp av högst 100,000 kronor årligen tilldelas hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att till jordbrukare inom sällskapets område utlämna hästavelslån för inköp av dylika avelsston och inom vars område ädel hästavel bedreves samt goda förutsättningar för densamma funnes. Riksdagen har såsom kapitalökning till denna fond anvisat för vartdera av åren 1914 och 1915 ett anslag av 100,000 kronor. För nästkommande år äskas nu en kapitalökning av 80,000 kronor.

Då den begärda kapitalökningen torde vara erforderlig för att den av riksdagen medgivna högsta utlåningen från ifrågavarande fond skall kunna ske, får utskottet hemställa,

att riksdagen må såsom kapitalökning till lånefonden för inköp av ädla avelsston för år 1916 anvisa ett anslag av 80,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande torde statsutskottet framdeles komma att avgiva förslag.

7:o) Under punkt 7 av ifrågavarande avdelning av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels medgiva, att under år 1916 ett belopp av 100,000 kronor må disponeras såsom lån från allmänna nyodlingsfonden; dels ock såsom kapitalökning till samma fond för år 1916 anvisa ett anslag av 100,000 kronor.

*Allmänna
nyodlings-
fonden.*

Vid 1914 års senare riksdag beslöts inrättande av en särskild fond, benämnd allmänna nyodlingsfonden, för befrämjande av uppodling av jord i andra delar av landet än Norrland och Dalarna, från vilken fond lån finge i mån av tillgång tilldelas landsting eller hushållnings-sällskap som förklarar sig villigt att utlämna låneunderstöd till mindre jordbrukare för uppodling av till åker lämplig mark. Tillika godkände riksdagen vissa allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande av lån ur ifrågavarande fond samt anvisade till kapitalökning för fonden för år 1915 ett belopp av 100,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 24 september 1914, med godkännande av riksdagens ifrågavarande beslut, utfärdat kungörelse angående villkoren för lån från fonden i överensstämmelse med vad riksdagen därutinnan beslutat.

Utlåningen från denna fond har nu föreslagits till högst 100,000 kronor, vilket skulle göra ett kapitalökningsbelopp till samma storlek erforderligt.

Då utskottet icke har något att erinra mot förevarande framställning, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att under år 1916 ett belopp av 100,000 konor må disponeras såsom lån från allmänna nyodlingsfonden;

b) såsom kapitalökning till samma fond för år 1916 anvisa ett anslag av 100,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande torde statsutskottet framdeles komma att avgiva förslag.

Stockholm den 18 februari 1915.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: hrr Persson, Ericsson, Odelberg, Petersson, Holmquist, Paulson, Lindblad, Linders, Öberg, Ekerot, greve Hamilton, greve Wachtmeister, Jonsson, Nilsson i Linnås och Hage.